

Fàbrica d'oportunitats: de la molèstia a la idea en una sessió

Dinàmica cronometrada en què cada grup partix de molèsties quotidianes reals, les convertix en oportunitats i genera idees amb brainstorming i SCAMPER, respectant estrictament la separació entre fase divergent i convergent.

DURADA

60 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

grups xicotets (3-4)

UNITAT 6

Creativitat, innovació i iniciativa

MATERIALS

- Una cartolina o foli A3 per grup, dividit en tres zones: molèsties, idees i proposta final
- Retoladors de diversos colors (un reservat per a la fase convergent)
- Una plantilla SCAMPER per grup (els set verbs en columnes)
- Post-its per al vot puntuat de la posada en comú
- Cronòmetre o rellotge visible per a tota la classe

ENCAIX CURRICULAR · Sabers B.2, B.4 · Comp. específiques CE4 · Comp. clau CPSAA, CE, CCEC

Plantejament

La unitat sosté dos idees que l'alumnat sol resistir-se a creure: que les oportunitats s'amaguen en les molèsties quotidianes i que la creativitat s'entrena. Esta dinàmica les posa a prova en una sola sessió. Cada grup partix de problemes reals que viu a diari, els convertix en oportunitats i genera moltes idees amb dos tècniques —brainstorming i SCAMPER—, respectant la regla d'or: **primer es generen idees sense jutjar, després es trien.**

L'objectiu no és inventar una empresa, sinó que cada alumne comprove en la seua pròpia cartolina que, partint d'una queixa banal i aplicant un mètode, ixen idees. Qui entra a la sessió convençut que «no se m'ocorre res» acaba amb diverses propostes escrites. Això, en si mateix, desmunta una creença limitant de la unitat.

Objectius didàctics

- Detectar oportunitats a partir de molèsties i necessitats quotidianes reals del propi entorn.
- Distingir en la pràctica una simple idea d'una oportunitat (necessitat real, algú que la valore, realitzable).
- Aplicar dos tècniques de generació d'idees, brainstorming i SCAMPER, de manera genuïna.
- Experimentar i respectar la separació estricta entre fase divergent (generar) i fase convergent (triar).

Passos

- 1. Enquadrament i regles (5 min).** El docent recorda les regles de la fase divergent —quantitat sobre qualitat, prohibit criticar, construir sobre les idees dels altres— i les deixa visibles. Avisa que durant els primers 35 minuts està prohibida la frase «això no funcionaria».

2. **Caça de molèsties (8 min).** Sense pensar encara en solucions, cada grup escriu en la zona «molèsties» de la seua cartolina **almenys 8 coses que l'irriten o li costen** en el seu dia a dia (a l'institut, a casa, en el transport, amb el mòbil). La consigna: molèsties concretes i reals, no genèriques.
3. **De la molèstia a l'oportunitat (7 min).** El grup tria **les 3 molèsties més compartides** (les que li passen a més gent, no només a ells). Per a cadascuna formula la necessitat que hi ha darrere en una frase: «molta gent necessita...». Ací s'introduïx la distinció entre idea i oportunitat: ens quedem amb problemes que li passen a molta gent.
4. **Brainstorming sobre una oportunitat (8 min).** El grup escull **UNA** de les tres oportunitats i fa una pluja d'idees de possibles solucions: el major nombre possible en el temps donat, sense valorar-ne cap. Meta mínima: **10 idees**. Un membre del grup vigila que ningú critique.
5. **Ronda SCAMPER per a forçar variacions (12 min).** Sobre la millor línia de solució, el grup aplica la plantilla SCAMPER per a generar variacions que no havien aparegut: què Substituir, Combinar, Adaptar, Modificar, Posar altres usos, Eliminar, Reordenar? Almenys **una idea nova per cada verb que els encaixe** (no es forcen els set a la força).
6. **Fase convergent: triar (8 min).** Ara sí, amb el retolador reservat, el grup avalua totes les seues idees amb tres criteris: respon a una necessitat real?, algú ho valoraria?, és realitzable amb recursos a l'abast? Marca **la proposta més prometedora** i l'escriu en la zona «proposta final».
7. **Posada en comú i vot (12 min).** Cada grup presenta en 60 segons la seua proposta: de quina molèstia va partir, a quina necessitat respon i en què consistix. Després de totes les presentacions, cada alumne repartix els seus post-its (vot puntuat) entre les propostes que no siguen la seua. Tancament del docent: d'on van eixir les millors idees, de la primera ocurrència o del mètode?

Variants i extensions

- **Variant express (35 min):** fer només els passos 2, 3, 4 i 6 (caça de molèsties, oportunitat, brainstorming i elecció), sense SCAMPER ni vot.
- **Connexió amb la Unitat 7:** la proposta més votada es reprén en la unitat següent per a formular-li una missió i una visió, donant el salt de la idea al projecte.
- **Variant amb restricció creativa:** imposar una limitació a l'atzar a cada grup («ha de costar menys de 50 €», «no pot usar pantalles», «ha de servir a persones majors»). Les restriccions solen disparar la creativitat.
- **Repte individual de casa:** durant una setmana, cada alumne anota al mòbil cada molèstia que viu (un «diari de molèsties») i porta les tres millors oportunitats a la classe següent.

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Detecció d'oportunitats	Les molèsties triades són reals, concretes i compartides per molta gent	25 %
Quantitat d'idees generades	El grup arriba al mínim en brainstorming i aplica SCAMPER de manera genuïna	25 %
Disciplina de fases	Durant la fase divergent no hi ha hagut crítiques a les idees pròpies o alienes	20 %
Qualitat de la proposta final	La proposta respon a una necessitat real, és valorable i plausible	20 %
Presentació en 60 segons	El missatge cap en el temps i explica molèstia, necessitat i solució	10 %

Notes per al docent

- **El pas 2 és el més decisiu.** Si les molèsties són genèriques («que hi haja exàmens»), les idees seran fluïxes. Convé insistir en el concret: «se'm descarrega el mòbil a mig matí i no hi ha endolls».
- **No saltar-se la separació de fases.** Si durant el brainstorming algú comença a avaluar, parar i recordar la regla en veu alta. Vore com una crítica frena el grup és la lliçó central de la sessió.
- **SCAMPER no s'aplica sencer a la força.** Alguns verbs no encaixen amb cada problema; millor poques variacions genuïnes que set forçades.
- **El tancament importa.** Fer notar que les millors idees quasi mai són la primera ocurrència, sinó les que apareixen després de diverses rondes, reforça el missatge que la creativitat és mètode i no inspiració.

Material obert de profedeeconomia.es · Llicència Creative Commons BY-NC-SA · Currículum LOMLOE